

ВІДСОМАТИЧНІ ДЕРИВАТИ: ЧИННИКИ ПРОДУКУВАННЯ

Мовна картина світу є відображенням картини світу (як комплексу знань про світ, образу світу) на різних мовних рівнях, у тому числі й на словотворчому. Формуючись століттями, вона синтезує матеріальне та духовне надбання народу, його оцінки. Мовна картина світу дозволяє визначити, які фрагменти дійсності, які властивості предметів та їх відношень знаходять вираження в мові, тобто виявити своєрідність світобачення, національно-культурну специфіку мови, її зв'язок із матеріальною та духовною культурою, життям народу.

«Похідне слово за такого підходу виявляється насправді маленькою моделлю подання знання про світ як складного процесу його чуттєво-мисленнєвого усвідомлення людиною. А словотворчий акт у зв'язку з цим постає як логічно виправданий акт словотворення, що дає змогу проникнути в глибини людської свідомості, в тайни народного духу, в складний процес осягнення світу природи і людини» [5, 100]

Одним із аспектів дослідження словотвору передбачається встановлення чинників, що регулюють словотворчу поведінку різноманітних класів твірних лексем. Ставимо за мету виявити та проаналізувати такі чинники в сучасній дериватології, що дасть змогу встановити певні закономірності процесів словотворення, зокрема в деривації від назв частин тіла, спрогнозувати утворення нових дериватів, з'ясувати причини нереалізації словотворчої спроможності твірних тощо.

Проблему чинників, які регулюють словотворчу поведінку твірних, вивчало чимало дослідників, хоча на сучасному етапі вона залишається недостатньо вивченою. Так, у російському мовознавстві дослідженням цього питання займалися такі вчені, як О. Земська, Т. Вендіна [5] та ін. В українському мовознавстві цього питання торкалися В. Грещук [4], З. Валух [2], О. Микитин [7], І. Джочка [6] та ін.

Українські назви частин тіла входять до лексичної системи української мови як певні лексико-семантичні групи слів. Беручи до уваги семантичні характеристики досліджуваних твірних, їх структурні й функціональні параметри, визначимо домінантні чинники, які впливають на словотворчу спроможність досліджуваних груп твірних.

Такими для твірних є:

- лексична семантика;
- символічність значень;
- стилістична маркованість;
- синонімічність;
- структурна складність, похідність / непохідність;
- системне заміщення (йдеться про надлишковість деривата за умови, що від іншого твірного утворений дериват із іншим формантом, але тим самим значенням або його місце в лексичній системі мови заступає спільнофункціональна мовна одиниця несловотвірної структури).

Можливий набір та кількість потенційних дериватів передусім залежить від належності твірного субстантива до певної ЛІСГ і характеру лексичної семантики назв соматизмів.

Серед назв частин тіла найбільш продуктивними є назви зовнішніх частин тіла: *голова* (*голівка, головка, головище, головешка* (у 2 знач.), *наголовник, наголовок, приголовчик, головань, головач, головко* (розм.), *зірвиголова, крутиголова, пробийголова, урвиголова, узголів'я* (узголов'я), *приголів'я* (приголов'я), *приголовач*), *ніс* (*носик, носок, носюра, носяка, носак, носатка, носогрійка, перенісся, носоглотка, підковоніс, плосконіс, сухоніс*), *нога* (*ніжка, ніженька, ножище, ногавиця, ногавки, обніжжя, підніжжя, підніжка, підніжок*), *рука* (*ручки, рученята* (мн.), *ручка, руця, рущиця, рущисько, рущище, наручники, наручні, наруччя, підручник, поручата, поручі, поручні, поруччя, рукав, рукавиця, руків'я, рукоятка, рукоять, рукохід, рукоблудник*) та ін.

Часто в семантичній структурі назв частин тіла також спостерігаємо розвиток символічного компонента.

Із назв органів найбільш широко використовується в національній символіці слово *серце*. Очевидно, що символічні компоненти сприяють утворенню низки демінутивів від твірного *серце* (*серденько – сердень – сердечко*), які вживаються, наприклад, у функції звертань в народних піснях (пор. «*Сонце низенько, вечір близенько, вийди до мене, моє серденько*» (нар. пісня).

В українській культурі виділяється образне сприймання *чуба, чуприни* як символу чоловічої краси, мужності, гідності (пов'язане з козацьким звичаєм відрощувати чуб-оселедець). Ознакою чоловічої краси та мужності також є *вуса*. Символічне значення лексеми *вуса* знайшло відбиток у зворотах із наповненням «розум, стриманість, спокій, увага», пор. *мотати на вус, і в вус не дуги* та ін.

Значний внутрішній зміст несуть такі назви частин тіла, як *око*, *губи*, *брови*, *ніс*, *коса*. Наприклад, слово-символ *око* усвідомлюється як поняття всевидючості; слово-образ *губа* уособлюється із пихатістю; *брови* позначають незадоволення, гнів; *ніс* в українського народу є уособленням людської пихи, зарозумілості, підвищеної цікавості. Образ *коси* усвідомлюється українцями як символ дівочої краси та честі.

Символічні нашарування в семантиці назв частин тіла сприяють продуктивності твірних лексем: *серце* (*серденько*, *серденя*, *сердечко*, *серцеїд*, *серцевідець*, *серцезнавець*, *сердечник* (у 1 знач.), *сердечник* (у 2 знач.), *передсердя*), *чуб* (*чубчик*, *чубик*, *чубок*, *чубисько*, *чубище*, *чубайка*, *чубарка*, *чубар*, *чубрій*), *вуса* (*вусик*, *вусища*, *підусники*, *вусань*, *вусач*, *прудивус* (*прудиус*)), *око* (*очі*) (*очко*, *оченьки*, *оченята*, *очиці*, *очиська*, *очища*, *окань*, *очник*), *губа(-и)* (*губенята*, *губка*, *губочка*, *губонька*, *губище*, *губань*, *губрій*), *брова(-и)* (*брівка* (*бровенята*), *надбрів'я*), *ніс* (*носик*, *носок*, *носюра*, *носяка*, *носак*, *носатка*, *носогрійка*, *носач*, *перенісся*, *носоглотка*, *підковоніс*, *плосконіс*), *коса* (*кіска*, *косиця*, *підкісник*).

До семантичної структури аналізованих груп твірних, окрім прямого лексичного значення входять спеціальні, термінологічні, діалектні, розмовні, застарілі та ін. Стилiстичне маркування аналізованих твірних здебільшого спричиняє обмеження їх словотвірних можливостей. Належність твірного «до класу рідковживаних, застарілих, розмовних, вульгарних та ін. зумовлює його обмежене вживання, а звідси – послаблення словотвірних можливостей, ступінь реалізації яких залежить від потреб спілкування» [6, 155].

Серед назв соматизмів засвідчено лише кілька твірних лексем, які в лексикографічній літературі подаються із позначками *анат.*, *біол.*, у яких спостерігається низька продуктивність або нульова. Наприклад, словотворчо непродуктивними є іменники – назви *глотка* (*анат.*) – *носоглотка*, *епістрофей* (*анат.*) – 0 дериватів, *стремено* (*анат.*) – 0 дериватів, *суреля* (*анат.*) – 0 дериватів, *яйцепровід* (*біол.*) – 0 дериватів та ін.

Серед назв частин тіла стилістично забарвлених твірних нараховується 119, серед яких є чимало розмовних, діалектних та анатомічних назв: *апендикс*, *бабешки*, *баки*, *бакени*, *балухи*, *банька*, *баньки*, *башка*, *бебехи*, *бельбахи* (*бельбухи*), *борлак*, *бурці*, *вирла*, *в'язи*, *гамалик*, *глотка*, *горгоші*, *горлянка*, *грудки*, *грудь*, *говда*, *епістрофей*, *зап'ясток*, *зів* (*діал. рот*), *зіниця* (*розм.*, *рідко око*), *зіньки*, *ключиця*, *ковбик* (*ковблик*), *коса*, *кудли*, *кумпол*, *куприк лабети*, *ланіти*, *лапа*, *лобок*, *лоно*, *макітра*, *макітра*, *макотиря*, *матка*, *мезинець*, *мізинок*, *молоточок* (у 2 знач.), *морда*, *мошонка*, *нутро*, *пазуха*, *палюх*, *пастка*, *патли*, *пах*, *паца*, *пащека*, *пелех*, *пелька*, *пень*, *пеньок*, *перепело*, *перст*, *печінки*, *пика*, *пипка*, *писок*, *подріб*, *поніб'я*, *попа*, *потрух*, *похреbt*, *поцька*, *поріст*, *почки*, *простата*, *пузо*, *п'ястук*, *п'ять*, *п'ятерня* (*п'ятірня*), *п'ять*, *рамено*, *рам'я*, *рило*, *рослинисть*, *сивинь*, *сидні*, *селезінка*, *середина*, *скіра*, *скрань*, *слизень*, *сліпи*, *срака*, *стопа*, *стремено*, *суреля*, *таз*, *твар*, *тельбухи*, *тиква*, *тілеса*, *тім'яниця*, *тлунок*, *торакс*, *утроба*, *утрунок*, *ухо*, *фізія*, *хава*, *ходулі*, *хорбак*, *циба*, *цицька*, *черепок*, *чупер*, *шкелет*, *штурхайло*, *шульга*, *яєчко*, *яєчник*, *яйцепровід*.

Серед стилістично маркованих назв частин тіла найбільший дериваційний потенціал мають розмовні назви (*вирла*, *в'язи*, *пазуха* – *вирлач*; *пазушка*) та діалектні (*циба* – *цибань*). Інші твірні непродуктивні.

Серед назв частин тіла також є кілька давніх назв: *бурці*, *перст*, *рамено*, *твар* та ін. Усі названі субстантиви не зреалізували свій дериваційний потенціал, натомість тільки деякі із сучасних їх відповідників словотворчо є досить активними. Пор.: *бурці* – 0 дериватів, *бакенбарди* – 0 дериватів; *обличчя* – 0 дериватів; *перст* – 0 дериватів, *палець* – *пальчик*, *пальчатка*, *півпальця*; *рамено* – 0 дериватів, *плече* – *плічко*, *плечико*, *плеченько*, *плечисько*, *плечище*, *оплічник*, *підоплічка*, *підопліччя*, *передпліччя*, *надпліччя*; *стопа* – 0 дериватів, *нога* – *ніжка*, *ніженька*, *ножище*, *ногавиця*, *ногавки*, *обніжжя*, *підніжжя*, *підніжка*, *підніжок*; *твар* – 0 дериватів, *обличчя* – 0 дериватів.

Яскраве словотвірне вираження мають назви, які відіграють у житті людини надважливе значення, що стає зрозумілим, якщо розглядати ці лексеми з точки зору цінностей анатомічного існування та виживання. Не зважаючи на те, що більшість стилістично маркованих назв є словотворчо непродуктивними, залучення словотвірних засобів дозволяє їх деталізувати, що експлікує чуттєвий та фізичний напрямок пізнання навколишнього світу.

Окрім аналізованих характеристик твірного (символічність семантики, стилістична маркованість), на його словотворчу спроможність впливає також наявність чи відсутність синонімів до твірних назв. Зазвичай, у синонімічному ряді твірних словотворчу продуктивність виявляє домінантна лексична одиниця синонімічного ряду, інші є малопродуктивними або зовсім не продукують похідних.

Серед назв частин тіла виділяємо такі синонімічні ряди: *живіт* (*животик*), *черев* (*черевце*, *черевина*, *начеревник*, *підчеревник*, *черевань*, *підчеревина*, *підчеревина*), *пузо* (*пузце*, *пузан*, *пу-*

зань), лоно (0 дериватів); голова (голівка, головка, головище, головешка (у 2 знач.), наголовник, наголовок, приголовчик, головань, головач, головко (розм.), зірвиголова, крутиголова, пробийголова, урвиголова, узголів'я (узголов'я), приголів'я (приголов'я), приголовач), говда (0 дериватів); рот (ротик, роток, ротяка, ротики), пика (пичка), писок (писочок), рило (0 дериватів); очі (око) (очко, оченьки, оченята, очиці, очиська, очища, окань, очник), вирла (вирлач), сліпи (0 дериватів) та ін. Отже, специфікою таких твірних синонімів є те, що здебільшого лише одна – дві лексеми є словотворчо активними, а решта виступають як словотворчо інертні лексеми.

Дослідження СП назв частин тіла підтвердило загальну тенденцію, згідно з якою чим простіша лексема за своєю будовою, структурою, тим активніше вона залучається до процесів творення слів. Складні слова характеризуються низькою словотворчою здатністю. Абсолютна більшість аналізованих твірних лексем, зокрема, *стравохід, яйцепровід* та ін., є словотворчо непродуктивні.

Із структурною складністю твірних лексем тісно пов'язаний параметр «похідності/ непохідності» аналізованих субстантивів. При цьому спостерігається така закономірність: словотворчо непохідні твірні слова на позначення знарядь праці, частин тіла та металів становлять ядро їх бази словотворення в сучасній українській мові, а похідні твірні – периферію, пор.: *бік – бочок, бокастий (боканий); кулак – кулачок, кулачище, кулачки, кулачний* але *носоглотка – 1 дериват (носоглотковий), очеревина – 1 дериват (очеревинний)* та ін.

Серед соматизмів трапляються, наприклад, лексеми *рука, лівиця, правиця, шульга, лапа* та ін. Деривати утворюються лише від твірної *рука* (*ручки, рученята* (мн.), *ручка, руця, ручиця, ручисько, ручище, наручники, наручні, наруччя, підручник, поручата, поручі, поручні, поруччя, рукав, рукавиця, руків'я, рукоятка, рукоять, рукохід, рукоблудник*). Решта твірних лексем не зреалізували дериваційний потенціал. Оскільки є спродуковані деривати від іменника *рука*, то немає потреби утворювати похідні від інших лексем із цим значенням. На місці слів *правиця, лівиця* та ін. ми часто вживаємо лексему *рука*, або можемо використовувати сполучення слів *права рука, ліва рука*. Аналогічні явища простежуються і в таких групах: *лице* (*личко, личенько* (нар.-поет.), *полличчя, полличник*), *морда* (*мордочка, мордяка, мордань, мордас*), *обличчя* (0 дериватів), *твар* (0 дериватів), *фізія* (0 дериватів) та ін.

Важливими чинниками, які визначають словотворчу поведінку аналізованих класів слів, є позамовні чинники, зокрема важливість того чи іншого денотата, який вербалізується твірним, у господарсько-практичній діяльності та життєдіяльності людини. В межах окреслених груп лексик можна виокремити цілий ряд твірних слів, які вказують на важливі для людини частини тіла, яким приділялася увага і які наділялися різноманітними міфічними й асоціативно-образними властивостями (*рука, око, язик, серце* і под.).

Важливість частин тіла для людського світогляду пов'язана з антропоморфним мисленням давніх українців, олюдненням довкілля тощо. Саме тому людські емоції та почуття проектується на окремі частини тіла (кохання чи інші емоції – *серце*; біль, ненависть – *зуби* («сціпити»); страх – *ноги* («серце в п'яти», «ноги на плечі» та ін.), увага – *вухо*; стосунки між людьми також «матеріалізуються», прив'язуючись до частин тіла (вітаються, подаючи руку і под.). Назви таких частин тіла є чи не найдавнішими в мові (ще з праіндоевропейського чи праслов'янського періоду) і вони продукують велику кількість похідних, наприклад: *рука* (*ручки, рученята* (мн.), *ручка, руця, ручиця, ручисько, ручище, наручники, наручні, наруччя, підручник, поручата, поручі, поручні, поруччя, рукав, рукавиця, руків'я, рукоятка, рукоять, рукохід, рукоблудник, ручний, білорукий, довгорукий, криворукий, сухорукий, тонкорукий, рукоблудний, рукодайний, рукопашний, рукописний, рукотворний, однорукий, сторукий, рукатий, ручкатися, рукоблудничати, власноручно, вправоруч, врукопаш* (*рукопаш, врукопашну*), *нашвидкоруч, обіруч, одноруч, саморуч, голіруч, попідруки, попідруч, попідручки*).

Натомість твірні, денотати яких менш важливі для пересічного мовця (скажімо, назви окремих кісток у вусі чи носі, наростів, назви шкірного покриву, м'язів, залоз та частин нервової системи тощо) є малопродуктивними або й словотворчо інертними. Наприклад, не утворюють дериватів такі лексеми, як *епістрофей, кадик, кукса, панкреас, райдужка* та ін.

Отже, важливість назв частин тіла у господарстві та життєдіяльності людини позитивно відбивається на словотворчій спроможності аналізованих груп твірних.

Важливість тих чи інших предметів у житті мовця репрезентована, як свідчать дослідники, частотою вживання в мовленні лексем, які їх називають. Так, В.Грещук стверджує: «У комунікативних потребах відображається значущість слів у практичній діяльності людини, а вона, в свою чергу, корелює з частотою використання слів у мовленні. Ймовірність появи похідного на базі твірної більша в того слова, частотність якого вища» [4,11]. Тому під час аналізу дериваційної здатності твірних різних класів слів, зокрема назв соматизмів, необхідно звертати увагу на частотність твірної, яка позначається на комунікативних потребах мовця. Однак частотний

словник української мови фіксує частотність уживання лексем тільки в художніх текстах, не беручи до уваги різні технічні, анатомічні та хімічні посібники та довідники, тому потрібно використовувати дані цього словника з відповідними поправками. Наприклад, частотність твірного *груди* – 211, СП формується 15 дериватами (*груденята, грудина, груднина, нагрудник, огруддя, підгруддя, грудниця* (у 2 знач.), *грудний, білогрудий, пло(а)скогрудий, повногрудий, слабогрудий, широкогрудий, грудастий (грудистий)*) тощо.

Серед чинників, що впливають на продуктивність назв частин тіла, виділяємо лінгвальні (сюди належать різноманітні лексико-граматичні категорії, які властиві аналізованим твірним, особливості стилістичного функціонування, структурна складність та похідність / непохідність) та екстралінгвальні, які пов'язані із важливістю у господарсько-практичній діяльності та життєдіяльності людини.

Дослідження показало, що є певні чинники, які пов'язані із високою продуктивністю твірного (лексична семантика, непохідність, господарсько-практичне використання). Деякі із чинників, навпаки, сповільнюють утворення дериватів, позначаються на низькому дериваційному потенціалі (стилістична маркованість, неможливість сполучування основ лексем з певними афіксами, структурна складність твірної лексеми, надлишковість деривата).

Варто зазначити, що деякі із чинників у різних аналізованих тематичних групах виявляються по-різному. Наприклад, стилістична маркованість на назвах соматизмів відбивається частково, а в поодиноких випадках гальмує їх дериваційний потенціал.

Відзначимо також комплексний характер дії чинників. Наприклад, такі чинники, як символічність твірного та важливість того чи іншого денотата, який вербалізується твірним, у господарсько-практичній діяльності та життєдіяльності людини мають вплив на високу продуктивність твірного *рука* та ін.

Висновкуємо, що словотвірно маркується, як правило, та назва частини тіла, що входить до сфери пізнавальної та практичної діяльності людини, яка є для неї життєво важливою. На перший план у дослідженні дериватів від назв частин тіла виходять оцінки – когнітивні та сенсорні оцінки. Маркуються цінності позитивної оцінки, хоча у окремих випадках трапляються продуктивні твірні із негативним забарвленням, про що детальніше піде мова у наших подальших розвідках.

Список використаної літератури

1. Адамець Н.В. Словотвірна парадигматика дієслів руху в сучасній українській мові: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / Адамець Надія Вікторівна; ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника». – Івано-Франківськ, 2017. – 225 с.
2. Валюх З. Словотвірна парадигматика іменника в українській мові: монографія / Зоя Валюх. – Київ – Полтава: АСМІ, 2005. – 356 с.
3. Великий тлумачний словник української мови, уклад. і голов. ред. В.Т.Бусел. – К., Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
4. Грещук В. В. Український відприкметниковий словотвір / Василь Грещук. – Івано-Франківськ: Плай, 1995. – 208 с.
5. Вендина Т. И. Старославянский язык: субстратный подход к изучению производного слова / Т.И. Вендина // Сборник Матице Српске за филологију и лингвистику. – XLIII. – Нови Сад, 2000. – С. 99–109.
6. Джочка І. Ф. Дериваційний потенціал дієслів конкретної фізичної дії з семантикою створення об'єкта: Дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / Джочка Ірина Федорівна; Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника. – Івано-Франківськ, 2003. – 194 с.
7. Микитин О. Д. Структурно-семантична типологія словотвірних парадигм іменників у сучасній українській мові: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / Микитин Оксана Дмитрівна; Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника. – Івано-Франківськ, 1998. – 180 с.

Анотація. У пропонованій розвідці проаналізовано чинники словотворчої поведінки назв зрядь праці в сучасній українській мові. З'ясовано, що на словотворчу спроможність назв зрядь праці впливають лінгвальні та екстралінгвальні чинники. Певні чинники пов'язані з високою продуктивністю твірного, а деякі, навпаки, сповільнюють утворення дериватів.

Ключові слова: чинники, словотворча поведінка, назви зрядь праці, твірне слово, дериват.

Summary. In the article the main factors derivational conduct of instruments nominations in the modern Ukrainian language are analyzed. It is specified that the derivational ability of instruments nominations are influenced by lingual and extra lingual factors. Some factors are characterized by the high productivity of formative, and some of them slow the formation of derivatives.

Among the factors that influence the performance of parts of the body, distinguish linguistics (this includes the various lexical-grammatical categories that are inherent in the analyzed creation, features of stylistic functioning, structural complexity and derivativeness / non-appearance) and extralinguistics that are related to the importance of economic- practical activity and human life.

The research has shown that there are certain factors that are associated with high productivity of creativity (lexical semantics, inconsistency, economic and practical use). Some of the factors, by contrast, slow down the formation of derivatives, affecting the low derivation potential (stylistic marking, the impossibility of combining the basics of lexemes with certain affixes, the structural complexity of generative tokens, redundancy of the derivative).

We conclude that word-for-word, as a rule, is the name of a part of the body that is part of the sphere of cognitive and practical activity of a person that is vital to it. At the forefront in the study of derivatives from the names of parts of the body are evaluations – cognitive and sensory assessments. Marked above all the values of positive assessment, although in some cases there are productive productions with a negative color, which will be further discussed in our further intelligence.

Key words: *factors, derivational conduct, instruments nominations, formative, derive.*

Отримано: 27 червня 2017 р.

УДК 811.161.2'42:323.23

О. С. Билінська

ГРАМАТИЧНІ ЗАСОБИ МОВЛЕННЕВОГО ВПЛИВУ В СИНКРЕТИЧНИХ ЖАНРАХ ПОЛІТИЧНОГО АГІТАЦІЙНОГО ДИСКУРСУ

Актуальність статті. Політично напружена ситуація у нашій країні впродовж останніх років помітно вплинула на розвиток новітніх напрямів сучасної мовознавчої науки, зокрема на лінгвопрагматику та політичну лінгвістику. Питання, що тісно пов'язані з мисленневою діяльністю людини, обумовлюють інтерес сучасних вчених-лінгвістів до різноманітних явищ, репрезентованих у свідомості мовця та втілених, зокрема, у політичному дискурсі (далі – ПД). Одну із специфічних характеристик, які притаманні ПД, становить конкурентна боротьба за владу. Вона репрезентує головну мотивацію дискурсу політика і відображається у всіх жанрах політичного дискурсу: агітаційній промові, виступі, дебатах, дискусіях, політичних інтерв'ю, листівках тощо.

Засновник сучасної теорії мовленнєвих жанрів, М.М. Бахтін, ще у середині ХХ століття звернувся до проблеми визначення і функціонування мовленнєвих жанрів (далі – МЖ), що існують у кожній сфері та відповідають її специфічним умовам. Саме специфічні для кожної сфери умови мовленнєвого спілкування породжують певні жанри, тобто певні відносно стійкі тематичні, композиційні та стилістичні типи висловлювань [2, 186]. На думку вченого, кожна сфера людської діяльності, виробляє свій, надзвичайно різноманітний, репертуар МЖ, куди входять усі типи усних або письмових висловлювань.

Функціонування і типологізування МЖ були предметом низки наукових розвідок і досліджень Н. Арутюнової [1], Ф. Бацевича [3], Г. Вежбицької [4], О. Селіванової, Т. Шмельової та ін. Відповідно до наукової позиції Ф.С. Бацевича, будь-який жанр формується у межах конкретного функціонального стилю; останній і задає основні координати мовленнєвого жанру [3, 96]. На сьогодні відсутність загально визнаної серед науковців типології МЖ як ключового поняття сучасної політичної лінгвістики і визначає пріоритетність та актуальність подальших розробок в межах цього напрямку. Проблема синкретичності МЖ іноді розглядається в розвідках і працях, пов'язаних з дотичними питаннями з предметного поля політичної лінгвістики, зокрема агітаційного політичного дискурсу, але ці поодинокі спостереження цілісного уявлення про категорію МЖ не надали.

Стан розроблення проблеми. При вивченні МЖ дослідники основну увагу приділяють проблемі діалогічної взаємодії між мовцем і адресатом, де пріоритетним визнається вивчення чинника адресата. Найчастіше мовні засоби залишаються поза їхньою увагою, хоча є поодинокі наукові дослідження і розвідки, де ця проблема стала пріоритетною з-поміж інших (див. праці: Краснощорова Ю.В., Федосюк М.О.).

Структуруючи жанровий простір ПД, одним із найбільш розроблених серед напрямів українських політико-лінгвістичних досліджень залишається дискурсивне дослідження комунікативних ролей, ритуалів, стратегій і тактик, що представлено в працях О. Іссерс, І. Імшинецької, Л. Завальської, Л. Стрій, та ін. Проте проблема синкретичності мовленнєвих жанрів досі є не до-